

V Štrasburgu 17. 4. 2018
COM(2018) 450 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Oznámenie z roku 2018 o politike rozširovania EÚ

{SWD(2018) 150 final} - {SWD(2018) 151 final} - {SWD(2018) 152 final} -
{SWD(2018) 153 final} - {SWD(2018) 154 final} - {SWD(2018) 155 final} -
{SWD(2018) 156 final}

I. ÚVOD

V novembri 2015 stanovila Európska komisia **strednodobú stratégiu politiky rozširovania EÚ**, ktorá stále platí. V tomto oznámení sa posudzuje pokrok vo vykonávaní politiky rozširovania dosiahnutý do konca januára 2018 a dotknuté krajiny sa nabádajú, aby pokračovali vo svojej modernizácii prostredníctvom politických a hospodárskych reforiem v súlade s prístupovými kritériami.

Proces rozširovania naďalej stavia na **stanovených kritériách a spravodlivej a prísnej podmienenosti**. Každá krajina sa posudzuje na základe jej **vlastných zásluh**. Cieľom posudzovania dosiahnutého pokroku a určenia nedostatkov je poskytnúť krajinám stimuly a usmernenia na vykonávanie potrebných rozsiahlych reforiem. Pre to, aby sa vyhliadky na rozšírenie stali skutočnosťou, je zásadný rozhodný záväzok dodržiavať zásadu „najsťôr základné otázky“ (fundamentals first). Pretrvávajú štrukturálne nedostatky, a to najmä v kľúčových oblastiach dodržiavania zásad právneho štátu a hospodárstva. Kandidátske krajiny musia splniť podmienky v oblastiach dodržiavania zásad právneho štátu, reformy súdnictva, boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, bezpečnosti, základných práv, demokratických inštitúcií a reformy verejnej správy, ako aj v oblastiach hospodárskeho rozvoja a konkurencieschopnosti. Vzhľadom na zložitú povahu potrebných reforiem ide o dlhodobý proces.

Je dôležité uznať, že prístupové rokovania nie sú a nikdy neboli cieľom samým osebe. Tvoria súčasť **širšieho procesu modernizácie a reforiem**. Vlády krajín zapojených do procesu rozširovania si musia aktívnejšie osvojovať potrebné reformy a spraviť z nich neoddeliteľnú súčasť svojho politického programu – nie preto, lebo to tak EÚ žiada, ale preto, lebo je to v najlepšom záujme ich občanov. Osvojenie si kľúčových európskych hodnôt, ako sú zásady právneho štátu, je najdôležitejšie pre generačnú voľbu krajín uchádzajúcich sa o členstvo v EÚ. Verejná podpora budúceho rozširovania bude závisieť od úrovne pripravenosti kandidátskych krajín. Reformy realizované na základe prístupového procesu EÚ by mali prispieť k zvýšeniu dôvery občanov členských štátov EÚ, ako aj kandidátskych krajín.

Vo februári 2018 Európska komisia vo svojom oznámení *Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti*¹ potvrdila pevnú a na zásluhách založenú perspektívu členstva krajín **západného Balkánu** v EÚ. Ide o silné vyjadrenie podpory všetkým krajinám západného Balkánu a prejav angažovanosti EÚ v prospech ich európskej budúcnosti. Vedúci predstavitelia krajín tohto regiónu nesmú vzbudzovať žiadne pochybnosti, pokiaľ ide o ich strategické smerovanie a záväzky. Regionálna spolupráca a dobré susedské vzťahy majú zásadný význam pre pokrok krajín v ich európskom smerovaní. Európska komisia takisto uviedla, že na to, aby sa Únia mohla napokon rozšíriť, musí sa najprv posilniť a upevniť. Z tohto dôvodu Komisia v súlade so svojím Plánom na vytvorenie jednotnejšej, silnejšej a demokratickejšej Únie² predloží v priebehu tohto roka viacero iniciatív zameraných na zlepšenie demokratického, inštitucionálneho a politického rámca Únie do roku 2025 na základe súčasných zmlúv.

Turecko je kľúčovým partnerom EÚ a kandidátskou krajinou, s ktorou pokračuje dialóg na vysokej úrovni a spolupráca v oblastiach spoločného záujmu vrátane podpory sýrskym utečencom. Komisia uznala oprávnenú potrebu Turecka prijať rýchle a primerané opatrenia

¹ [COM\(2018\) 65 final](#).

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/roadmap-factsheet-tallinn_en.pdf.

vzhľadom na neúspešný pokus o prevrat v júli 2016. Turecko sa však významne vzdáľuje od Európskej únie, a to najmä v oblastiach dodržiavania zásad právneho štátu a základných práv a prostredníctvom oslabenia účinných brzd a protiváh v politickom systéme. Európska komisia opakovane vyzývala Turecko, aby sa prioritne odvrátilo od tohto negatívneho trendu.

II. VYKONÁVANIE STRATÉGIE ROZŠIROVANIA Z ROKU 2015

Najnaliehavejším problémom krajín zapojených do procesu rozširovania zostáva realizácia reforiem v oblasti **právneho štátu, základných práv a dobrej správy vecí verejných**. Je to zároveň hlavné kritérium, na základe ktorého bude EÚ posudzovať perspektívy týchto krajín. Musia si oveľa jednoznačnejšie a dôveryhodnejšie osvojiť základné hodnoty EÚ. Nerešpektovanie týchto hodnôt má odradzujúci vplyv aj na investície a obchod. Posilnenie právneho štátu nie je len inštitucionálnou záležitosťou. Vyžaduje si transformáciu celej spoločnosti.

a) Právny štát

Napriek tomu, že krajiny zapojené do procesu rozširovania sa čoraz viac zameriavajú na reformy právneho štátu, ich pokrok ostáva nerovnomerný. V bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko malo dôrazné rozhodnutie novej vlády vykonávať naliehavé reformné priority pozitívny vplyv na oblasť právneho štátu. V období po pokuse o prevrat v júli 2016 sa situácia týkajúca sa právneho štátu v Turecku naďalej zhoršovala.

Úspešná reforma **súdneho systému** je dlhodobým procesom, ktorý si vyžaduje sústavnú politickú vôľu celého politického spektra a krajiny zapojené do procesu rozširovania čaká ešte veľa práce. Predpokladá sa, že prebiehajúce, bezprecedentné preverovanie sudcov a prokurátorov v Albánsku posilní súdny systém z hľadiska jeho profesionálnosti, nezávislosti a integrity. Hromadné prepúšťanie sudcov a prokurátorov v Turecku, ako aj ústavné zmeny ešte viac oslabili účinnosť a nezávislosť justície.

Krajiny tohto regiónu musia nekompromisne odstrániť **korupciu** a všetky prvky ovládnutia štátu. Napriek nepretržitému úsiliu o zosúladenie inštitucionálnych rámcov s *acquis* Únie a európskymi normami je korupcia stále veľmi rozšírená. Silné a nezávislé inštitúcie sú rozhodujúce na predchádzanie korupcii a jej riešenie, a to najmä na vysokej úrovni, a na vedenie účinnejších vyšetrovaní a trestných stíhaní vedúcich k právoplatným súdnym rozhodnutiam, ktoré sú vykonávané a ktoré zahŕňajú odradzujúce sankcie. Pri riadení verejných prostriedkov je potrebná väčšia transparentnosť, a to najmä vo všetkých fázach verejného obstarávania, ktoré je oblasťou s mimoriadne vysokým rizikom korupcie.

Zriadené boli špecializované orgány, no prípady nevysvetliteľne veľkého majetku politicky exponovaných osôb sa vyšetrujú iba zriedkavo. Z obmedzeného pokroku vyplýva nedostatok skutočnej politickej vôle v spojení so stále nízkou administratívnou kapacitou. Viac transparentnosti a zodpovednosti, oddelenie moci a silnejšie nezávislé orgány dohľadu sú naďalej zásadné. Úsilie, ktoré sa začalo v Terste v roku 2017, o dosiahnutie dohody o regionálnom nástroji na výmenu údajov v oblasti majetkových priznaní a konfliktov záujmov by mohlo prispieť k zlepšeniu bilancie výsledkov riešenia prípadov korupcie na západnom Balkáne.

Organizovaná trestná činnosť má v krajinách zapojených do procesu rozširovania stále silnú oporu. Mocné zločinecké skupiny naďalej pôsobia v krajinách západného Balkánu a Turecku a ich činnosti vychádzajú z tohto regiónu. Región je naďalej významnou vstupnou

trasou pre nedovolené obchodovanie s nezákonným tovarom, najmä s drogami a zbraňami, a pre prevádzachstvo ľudí na ceste do EÚ. Krajiny zapojené do procesu rozširovania čoraz častejšie spolupracujú s agentúrami EÚ na presadzovanie práva, ako sú napríklad Europol a Eurojust, a postupne zvyšujú svoju kapacitu riešiť konkrétne druhy organizovanej trestnej činnosti vrátane nedovoleného obchodovania s drogami. Rozsiahle operácie v oblasti presadzovania práva v Albánsku viedli k úspešnému zadržaniu veľkého množstva marihuany a nedávno aj kokaínu z Latinskej Ameriky. V regióne je však naďalej problémom nedostatočný počet zamestnancov a dodržiavanie operačnej nezávislosti orgánov presadzovania práva. V týchto oblastiach stále existuje rozdiel medzi analýzou hrozieb organizovanej trestnej činnosti a určenými prevádzkovými prioritami, čo znižuje úspešnosť pri účinnom rozkladaní zločineckých skupín. Orgány musia začať používať aj finančné vyšetrovanie, a to v súlade s metodikou Finančnej akčnej skupiny, a zlepšiť výsledky v oblasti konfiškácie príjmov z trestnej činnosti. Zriadením a posilnením centralizovaných agentúr poverených zisťovaním a sledovaním majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti (úrad pre vyhľadávanie majetku) v krajinách zapojených do procesu rozširovania by sa mohla zvýšiť efektívnosť ich národných systémov na vymáhanie majetku a uľahčiť operačná spolupráca s úradmi pre vyhľadávanie majetku v členských štátoch EÚ. V oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu by krajiny zapojené do procesu rozširovania mali prednostne zosúladiť svoje právne predpisy a postupy s odporúčaniami Finančnej akčnej skupiny. Je naliehavo potrebné, aby sa dosahovali konkrétne a trvalé výsledky v boji proti korupcii, praniu špinavých peňazí a organizovanej trestnej činnosti.

V záujme boja proti **terorizmu**, násilnému extrémizmu, radikalizácii a najmä javu (vracajúcich sa) zahraničných teroristických bojovníkov EÚ zintenzívnila operačnú spoluprácu s každou z krajín zapojených do procesu rozširovania. Vo všetkých krajinách sa nepretržite vyvíjalo priaznivé úsilie o zosúladenie právnych predpisov a postupov v oblasti boja proti terorizmu a radikalizácii s normami a postupmi EÚ. Stále však ostáva priestor na účinnejšie štruktúry na vnútroštátnej a regionálnej úrovni na zabezpečenie konkrétnych výsledkov, najmä pokiaľ ide o predchádzanie násilnému extrémizmu, obchodovaniu so zbraňami, financovaniu terorizmu, o boj proti praniu špinavých peňazí, výmenu informácií a politiku v oblasti boja proti radikalizácii. Sieť EÚ na zvyšovanie povedomia o radikalizácii podporila väčšinu týchto činností. Každá partnerská krajina západného Balkánu a Turecko by mali zintenzívniť boj proti terorizmu. Normy ochrany osobných údajov by sa mali uviesť do súladu s normami EÚ, aby bolo možné uzatvoriť dohody o spolupráci s Eurojustom. Inšpirovaní predchádzajúcou spoluprácou v oblasti boja proti terorizmu sa EÚ a partneri z regiónu západného Balkánu v roku 2017 dohodli na vytvorení integračného riadenia vnútornej bezpečnosti krajín západného Balkánu ako nového prístupu k budovaniu kapacít v oblasti riadenia bezpečnosti a k reformám v regióne.

b) Základné práva

Základné práva sú vo veľkej miere zakotvené v právnych predpisoch krajín západného Balkánu, no treba vyvinúť značné úsilie na zabezpečenie ich úplného vykonávania v praxi. V Turecku dochádzalo vo vykazovanom období k nepretržitému zhoršovaniu v kľúčových oblastiach ľudských práv.

Osobitnú pozornosť treba venovať zabezpečeniu **slobody prejavu** a nezávislosti médií ako jedného z pilierov demokracie v regióne. V tejto oblasti došlo v určitých krajinách k výraznému zhoršeniu situácie vrátane závažného zhoršenia v Turecku, v ktorom vo väzení ostáva vyše 150 novinárov. V iných krajinách došlo v najlepšom prípade k obmedzenému

pokroku. Pokračovali útoky a hrozby zamerané proti novinárom, kým vyšetrovanie a trestné stíhanie stále prebieha pomaly. Vo všetkých krajinách zapojených do procesu rozširovania sú naďalej rozšírené snahy o ovplyvňovanie nezávislosti verejnoprávneho vysielania a netransparentné verejné financovanie médií. Takéto snahy neoslabujú iba základné právo na slobodu prejavu, ale aj demokraciu v regióne. Vlády musia prijať bezodkladné a konkrétne kroky na vykonanie súčasných právnych rámcov v oblasti slobody prejavu a zlepšiť celkové prostredie pre slobodu médií. Európska únia dôrazne podporuje miestne organizácie občianskej spoločnosti, obhajcov ľudských práv, novinárov a nezávislé médiá, ktoré sú často obeťami zastrasovania. Ich prínos je zásadný na zabezpečenie, že vláda poniesie zodpovednosť za slobodu prejavu, ako aj za všetky ostatné základné práva.

V krajinách zapojených do procesu rozširovania je potrebné zvýšiť úsilie na účinné riešenie porušovania **práv detí**, ktoré je veľmi rozšírené. Vlády musia prioritne riešiť aj diskrimináciu proti **osobám so zdravotným postihnutím, menšinám** a iným rizikovým skupinám. Viac sa musí spraviť na zlepšenie **rovnosti medzi ženami a mužmi** a na predchádzanie násiliu na ženách a na boj proti nemu. Hoci sa v krajinách západného Balkánu dosiahol pokrok v oblasti práv lesbických, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb, krajiny musia vyvinúť viac úsilia na ukončenie diskriminácie, hrozieb a násilia. Prioritou sa musí stať aj nestabilná situácia **Rómov**, keďže naďalej čelia sociálnemu vylúčeniu, marginalizácii a diskriminácii. Zlepšiť sa musia **podmienky vo väzení** a procesné práva podozrivých a obvinených osôb a práva obetí by sa mali zosúladiť s *acquis* Únie. Kľúčové procesné práva vrátane práva na obhajobu boli v Turecku obmedzené dekrétmi prijatými v rámci výnimočného stavu.

c) Fungovanie demokratických inštitúcií a reforma verejnej správy

Riadne fungovanie **demokratických inštitúcií** zostáva kľúčovou výzvou v mnohých krajinách. Zahŕňa to zabezpečenie konštruktívneho dialógu v rámci celého politického spektra, najmä s **parlamentmi**. Napriek určitému pokroku niekoľko zásadných prvkov pri vykonávaní demokratických volieb stále predstavuje problémy. Odporúčania volebných pozorovateľských misí by sa mali riadne vykonať. Parlamentná zodpovednosť ako základný prvok správne fungujúcej demokracie musí byť zakotvená v politickej kultúre.

Pokiaľ ide o Turecko, hoci sa uznáva jeho oprávnená potreba prijať rýchle a primerané opatrenia vzhľadom na neúspešný pokus o prevrat, existujú závažné obavy v súvislosti s primeranosťou opatrení prijatých v rámci výnimočného stavu, ktoré naďalej ostávajú v platnosti a ktoré obmedzili kľúčovú zákonodarnú funkciu parlamentu a zároveň ešte viac zúžili priestor na dialóg medzi politickými stranami. Rozsiahle ústavné zmeny, ktorým podľa posúdenia Rady Európy chýba dostatočný systém brzd a protiváh a ktoré sú hrozbou pre oddelenie moci, boli schválené referendum usporiadaným v rámci výnimočného stavu.

Pokiaľ ide o krajiny západného Balkánu, schopnosť národných parlamentov vykonávať hlavnú legislatívnu funkciu a funkciu dohľadu oslabuje nedostatok politického dialógu, nadmerné využívanie naliehavých parlamentných postupov a neprítomnosť konštruktívneho zapojenia všetkých strán. Konfliktná politická kultúra pretrváva, hoci došlo k prekonaniu niektorých bojkotov. V máji 2017 v Albánsku politická dohoda viacerých strán umožnila obnovenie činnosti parlamentu pred volebnou prestávkou. Nový parlament v bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko vyvinul úsilie o obnovu svojich kapacít v oblasti dohľadu nad výkonnou mocou. V Čiernej Hore však opozícia bojkotovala zákonodarnú činnosť od zvolania parlamentu v novembri 2016. Efektivita parlamentu v Srbsku a kvalita jeho zákonodarných činností trpia nedostatkom riadnej parlamentnej kontroly, pokiaľ ide

o návrhy právnych predpisov. Činnosť zhromaždenia v Kosove* za predchádzajúcej a súčasnej vládnej koalície bola poznačená politickou polarizáciou a paralýzou, hoci zhromaždenie nedávno ratifikovalo dohodu o vymedzení hraníc s Čiernou Horou. Prijatie právnych predpisov v Bosne a Hercegovine vyplývajúcich z programu reforiem negatívne ovplyvnilo napätie medzi stranami vládnej koalície, čo malo za následok spomalenie tempa reforiem. Napriek tomu, že voľby ako také v regióne vo všeobecnosti prebehli bez väčších incidentov, dôveru občanov k volebnému procesu ovplyvňujú závažné nedostatky vrátane politizácie volebných orgánov, zneužívania štátnych prostriedkov a nedostatočnej transparentnosti financovania politických strán a volebnej kampane.

Reforma verejnej správy má mimoriadny význam pre posilnenie správy vecí verejných na všetkých úrovniach. Súčasťou toho je zlepšenie kvality a zodpovednosti verejnej správy, zvýšenie profesionality, odpolitizovanie a transparentnosť – a to aj pri prijímaní a prepúšťaní zamestnancov –, transparentnejšie riadenie verejných financií a lepšie služby pre občanov. Treba takisto nájsť primeranú rovnováhu medzi ústrednou štátnou správou, regionálnou štátnou správou a miestnou samosprávou. Hoci sa v krajinách západného Balkánu dosiahol mierny pokrok v určitých oblastiach, v Turecku sa situácia týkajúca sa verejných služieb a riadenia a zodpovednosti ľudských zdrojov výrazne zhoršila.

S výnimkou Bosny a Hercegoviny a Turecka sa zaviedli komplexné **stratégie reforiem** v oblasti verejnej správy a riadenia verejných financií. Problémom ostávajú odklady vo vykonávaní reforiem a ich finančná udržateľnosť. Rozpočtová transparentnosť sa v mnohých prípadoch zlepšila. Kvalita **strategického plánovania** ústrednej štátnej správy a odkazy na odvetvové plánovanie sa v krajinách západného Balkánu musia výrazne zlepšiť. Politiky, právne predpisy a verejné investície sa naďalej často pripravujú bez systematického posúdenia vplyvu a bez konzultácií. Kľúčovým problémom vo väčšine krajín je rozsiahle používanie naliehavých legislatívnych postupov. Vo všetkých krajinách sa ešte musí zabezpečiť **profesionalizácia verejnej služby**. Napriek existencii moderných právnych predpisov o štátnej službe sa pravidelne využívajú výnimky, a to najmä v prípade vymenúvania a prepúšťania zamestnancov verejnej správy na vyšších pozíciách.

Vo všetkých krajinách zapojených do procesu rozširovania sa musí ešte viac racionalizovať **štruktúra štátnej správy**. V krajinách západného Balkánu majú podobné správne orgány odlišné postavenie, veľa z nich sa zodpovedá priamo vláde alebo parlamentu a nie ich prirodzeným nadriadeným ministerstvám. Medzi podriadenými agentúrami a ich nadriadenými inštitúciami neexistuje dostatočná zodpovednosť a podávanie správ. V záujme zlepšenia **poskytovania služieb** sa väčšina krajín zapojených do procesu rozširovania sústredila na zavedenie služieb elektronickej verejnej správy, iniciatívam však často chýba strategické usmerňovanie a koordinácia. Väčšina krajín takisto dosiahla pokrok prijatím moderných zákonov o všeobecných správnych postupoch, ale v mnohých krajinách sa značné množstvo odvetvových právnych predpisov ešte musí zmeniť, aby sa počet osobitných administratívnych postupov obmedzil na minimum.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície v otázke štatútu tejto krajiny, pričom označenie je v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999 a stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

d) Migrácia

Problémy súvisiace s utečeneckou krízou a s neregulárnou **migráciou** tvorili jadro spolupráce EÚ s krajinami zapojenými do procesu rozširovania. Prostredníctvom spoločnej práce s krajinami, ktoré ležia na trase cez východné Stredozemie či západobalkánskej migračnej trase, sa dosiahol pokrok. Znepokojenie naďalej vyvoláva prevládzačstvo a obchodovanie s ľuďmi. Viac úsilia treba vyvinúť, aby sa zabezpečila lepšia pripravenosť krajín čeliť problémom s migráciou, a to aj pokiaľ ide o zníženie neregulárnej migrácie, činnosti v oblasti návratu a ochrany hraníc, predchádzanie neregulárnej migrácii, budovanie kapacít v oblasti azylu, sociálnej inklúzie a integrácie, a to v súlade s *acquis* Únie.

Turecko v súčasnosti v rámci mimoriadneho úsilia poskytuje útočisko vyše 3,5 miliónu evidovaných sýrskych utečencov a EÚ je naďalej zaviazaná mu pomáhať pri riešení tohto problému. Pokračovalo sa v spolupráci v rámci vyhlásenia EÚ a Turecka s cieľom priniesť konkrétne výsledky. Posilnil sa trend výrazne znižovať neoprávnené a nebezpečné prekračovanie hraníc a straty na životoch v Egejskom mori. V roku 2017 do EÚ trasou cez východné Stredozemie prišlo 42 319 migrantov v porovnaní so 182 277 v roku 2016, čo predstavuje pokles takmer o 77 %. Turecká pobrežná stráž naďalej aktívne hliadkovala a snažila sa predchádzať nezákonnému prekračovaniu hraníc a otváraní nových trás. V rámci nástroja EÚ pre utečencov v Turecku sa naďalej podporujú potreby utečencov a poskytuje podpora hostiteľským komunitám. V rámci prvej tranže boli uzavreté zmluvy v plnej výške 3 miliardy EUR. Úhrada doteraz dosiahla 1,9 miliardy EUR. Mobilizácia druhej tranže nástroja sa začala v súlade s vyhlásením EÚ a Turecka. Nástroj sa ukázal byť jedným z najrýchlejších a najefektívnejších podporných mechanizmov EÚ, ktorým sa zabezpečili potreby takmer 1,2 milióna najzraniteľnejších utečencov prostredníctvom mesačných hotovostných prevodov v rámci núdzovej záchranej sociálnej siete. Vyše 312 000 detí absolvovalo jazykovú prípravu v turečtine a začalo sa rozdeľovanie písacích potrieb a učebníc pre 500 000 študentov. Utečenci využili vyše 763 000 konzultácií primárnej zdravotnej starostlivosti a vyše 217 000 sýrskych detí v utečeneckých táboroch bolo plne zaočkovaných.

Opatrenia súvisiace s reakciou koordinované EÚ, ktorými sa podporuje úsilie štátov, viedli v roku 2017 k zníženiu neregulárnych migračných tokov prechádzajúcich regiónom západného Balkánu o 91 % a k celkovej stabilizácii situácie na hraniciach. Najmä bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko a Srbsko sa v tejto oblasti ukázali ako spoľahliví partneri EÚ. Migrácia však tieto krajiny naďalej zasahuje a ich schopnosť riešiť krízové situácie nepretržite prechádza skúškami. Administratívna kapacita a infraštruktúra si v celom regióne vyžadujú ďalšie posilnenie. Európska únia je zaviazaná podporovať úsilie partnerov krajín západného Balkánu. Komisia vedie rokovania o dohodách o štatúte medzi Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž a krajinami západného Balkánu. Tieto dohody umožnia nasadzovať tímy Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž s výkonnými právomocami v oblastiach dotýkajúcich sa vonkajších hraníc EÚ s cieľom podporiť národné pohraničné orgány.

e) Hospodárstvo

Krajiny západného Balkánu a Turecko majú značný **hospodársky potenciál**. Zvýšenie miery rastu v posledných niekoľkých rokoch sa premietlo do nových pracovných miest vo všetkých oblastiach. Všetky vlády aj napriek určitému pokroku stoja pred veľkými štrukturálnymi hospodárskymi a sociálnymi výzvami, ako sú napríklad vysoká miera nezamestnanosti, a to najmä medzi mladými ľuďmi, veľký nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, pretrvávajúca vysoká miera neformálnej ekonomiky, slabé podnikateľské

prostredie s obmedzeným prístupom k financovaniu a nízka úroveň inovácií a regionálneho prepojenia. Investičné prostredie v krajinách západného Balkánu naďalej obmedzujú znaky ovládnutia štátu, a to najmä pokiaľ ide o nedostatočne nezávislé a účinné súdnictvo, a rozdielne presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže. V regióne je silný vplyv štátu na hospodárstvo, čo zvyšuje riziko korupcie prostredníctvom slabého riadenia verejných financií a častých zmien v oblasti povolení a daní. Rámce správy a riadenia spoločností sa musia posilniť a musí sa dokončiť proces privatizácie. Infraštruktúra a vzdelávacie systémy si takisto vyžadujú zlepšenia. Investície do infraštruktúry v regióne by mali byť v súlade s prioritami dohodnutými s EÚ, a to najmä v súvislosti s rozširovaním transeurópskych dopravných sietí na západný Balkán. V Turecku sa hospodársky rast výrazne pozdvihol, ale podnikateľské prostredie sa naďalej zhoršuje a hospodárstvo zostáva zraniteľné voči finančnej neistote, meniacej sa dôvere globálnych investorov a pretrvávajúcim politickým rizikám.

Európska únia podporuje lepšiu tvorbu politík a správu hospodárskych záležitostí prostredníctvom programu hospodárskych reforiem, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou prípravného procesu. Tento program sa stal kľúčovým nástrojom na tvorbu a vykonávanie makroekonomických a štrukturálnych reforiem. Pomáha tým posilňovať dlhodobý udržateľný rast a konvergenciu, uľahčuje plánovanie politík a zabezpečuje pokrok k splneniu kodanských hospodárskych kritérií. Všetky vlády sa vyzývajú, aby predložili výročné programy hospodárskych reforiem. Na vykonanie určených reforiem je teraz potrebný silný politický tlak a prevzatie zodpovednosti zo strany dotknutých vlád. Európska únia podporuje aj zlepšenie investičného prostredia v krajinách západného Balkánu prostredníctvom prehĺbenia regionálneho hospodárskeho priestoru, ktorý je zameraný na odstránenie prekážok obchodu, mobility a investícií v celom regióne. Komisia v decembri 2016 prijala odporúčanie na začatie rokovaní so zreteľom na možné rozšírenie a modernizáciu colnej únie EÚ a Turecka, ktoré odvtedy posudzuje Rada.

f) Regionálna spolupráca a dobré susedské vzťahy

Regionálna spolupráca je kľúčom k zabezpečeniu politickej stabilizácie a vytváraniu hospodárskych príležitostí. Najmä program EÚ v oblasti prepojenosti zvyšuje dynamiku regionálnej spolupráce na západnom Balkáne. Vedúci predstavitelia regiónu v roku 2017 v Terste podporili akčný plán pre regionálny hospodársky priestor a podpísali Zmluvu o Dopravnom spoločenstve. Stabilizáciu a spoluprácu naďalej podporoval aj proces spolupráce v juhovýchodnej Európe a iné regionálne iniciatívy. Zriadil sa Úrad pre regionálnu spoluprácu mládeže a tento úrad vyhlásil prvú výzvu na predkladanie návrhov na ďalšie zvyšovanie medziľudskej spolupráce. Program Erasmus+ naďalej podporuje medzikultúrny dialóg v rámci vysokoškolského vzdelávania a medzi mladými ľuďmi a podporuje opatrenia na stimuláciu internacionalizácie a modernizácie inštitúcií a systémov vysokoškolského vzdelávania. V rámci realizácie projektov prepojenosti na mieste došlo k určitému pokroku. Akčný plán stratégie EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora prispel k podpore rozvoja spoločných projektov, pričom v zúčastnených krajinách presadzoval ďalšie zosúladenie s *acquis*. Veľmi veľa záväzkov vyplývajúcich z regionálnych dohôd a záväzkov však zatiaľ nebolo splnených. Ak majú občania pocítiť skutočný prínos regionálnej spolupráce, treba vyvinúť viac úsilia na zabezpečenie funkčnosti týchto dohôd a záväzkov, a to aj pokiaľ ide o vykonávanie opatrení reformy prepojenosti dohodnutých v roku 2015.

Dobré susedské vzťahy a regionálna spolupráca sú základnými prvkami procesov stabilizácie, pridruženia a rozširovania. Hoci na bilaterálnej aj na regionálnej úrovni pokračuje pravidelné nadväzovanie kontaktov a spolupráca medzi vládami, treba vyvinúť viac úsilia

v najcitlivejších oblastiach, ako sú vojnové zločiny, nezvestné osoby, organizovaná trestná činnosť a justičná a policajná spolupráca. Jedna výnimka sa týka návratu utečencov z vojen na Balkáne. V tejto oblasti vykazuje pozitívne výsledky regionálny program v oblasti bývania. Malo by sa zabrániť vyhláseniam, ktoré majú negatívny vplyv na dobré susedské vzťahy. Podpora stability a vytvárania atmosféry, ktorá povedie k prekonaniu dedičstva minulosti a k zmiereniu, si vyžaduje zodpovedné politické vedenie a ďalšie podstatné úsilie. Pozitívnym príkladom v tejto súvislosti je zmluva o priateľstve medzi Bulharskom a bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko.

Politika rozširovania EÚ musí aj naďalej exportovať stabilitu. Európska únia preto nemôže a nebude importovať **bilaterálne spory**. Musia ich bezodkladne vyriešiť zodpovedné strany. V tejto oblasti sa dosiahli len obmedzené výsledky. V celom regióne západného Balkánu je potrebné vyvinúť viac úsilia. Bezodkladný pokrok je potrebné dosiahnuť v dialógu sprostredkovanom EÚ na úplnú normalizáciu vzťahov medzi Srbskom a Kosovom, ktorý by mal viesť k uzatvoreniu a vykonaniu komplexnej, právne záväznej dohody o normalizácii. Pokiaľ ide o bývalú Juhoslovanskú republiku Macedónsko, malo by sa vychádzať z pozitívneho pokroku smerom k nájdeniu prerokovaného a vzájomne prijateľného riešenia otázky názvu krajiny pod záštitou OSN, ako aj pokroku dosiahnutého v oblasti dobrých susedských vzťahov. Albánsko prijalo kroky na vyriešenie dlhotrvajúcich dvojstranných sporov.

Hoci obnovené úsilie vyvinuté pri rozhovoroch pod vedením OSN o urovnaní konfliktu na Cypre neprinieslo dohodu, je dôležité zachovať doteraz dosiahnutý pokrok a venovať sa prípravám na spravodlivé, komplexné a životaschopné urovanie konfliktu, a to aj v jeho vonkajších aspektoch. Konštantný záväzok a konkrétny príspevok Turecka k rokovaniam o spravodlivom, komplexnom a životaschopnom urovnaní konfliktu na Cypre v rámci OSN je aj naďalej rozhodujúci. Turecko musí bezodkladne splniť svoju povinnosť v plnej miere vykonávať dodatkový protokol a dosiahnuť pokrok v normalizácii vzťahov s Cyperskou republikou. Komisia vyzýva, aby sa predišlo akýmkoľvek hrozbám, zdrojom nezhôd alebo konaniu, ktoré poškodzujú dobré susedské vzťahy a mierové urovnávanie sporov. Komisia zdôrazňuje všetky zvrchované práva členských štátov EÚ. Medzi ne okrem iného patrí právo uzatvárať dvojstranné dohody a právo uskutočňovať prieskum prírodných zdrojov a využívať ich v súlade s *acquis* Únie a medzinárodným právom vrátane Dohovoru OSN o morskom práve. Turecké opatrenia a vyhlásenia namierené proti niekoľkým členským štátom EÚ takisto vyvolali napätie, ktoré negatívne ovplyvňuje jeho vzťahy s EÚ. Vyriešenie týchto dvojstranných problémov je vecou priority.

III. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Na základe uvedenej analýzy a posúdení v zhrnutiach pre jednotlivé krajiny v prílohe Komisia predkladá tieto **závery a odporúčania**:

I

1. **Politika rozširovania EÚ** je investíciou v záujme **mieru, bezpečnosti, prosperity, a tým aj stability** v Európe. Poskytuje väčšie hospodárske a obchodné príležitosti k vzájomnému prospechu členských štátov EÚ a štátov, ktoré sa o členstvo usilujú.

Pevný prísľub členstva v EÚ, ktorý EÚ a jej členské štáty neprestajne potvrdzujú, naďalej podnecuje transformáciu a upevňuje stabilitu a bezpečnosť v krajinách juhovýchodnej Európy.

2. Proces rozširovania naďalej stavia na **stanovených kritériách a spravodlivej a prísnej podmienenosti**. Každá krajina sa posudzuje na základe **vlastných zásluh**, aby sa jej poskytli stimuly na vykonávanie rozsiahlych reforiem. Pre to, aby sa vyhliadky na rozšírenie stali skutočnosťou, je zásadný rozhodný záväzok dodržiavať zásadu „najskôr základné otázky“ (fundamentals first).
3. Stratégia Komisie pre krajiny **západného Balkánu** prijatá vo februári 2018 poskytuje **historickú príležitosť** pevne a jednoznačne spojiť budúcnosť regiónu s Európskou úniou. Krajiny v regióne teraz musia odhodlane konať s cieľom rozhodne a nezvratne pokročiť v procese transformácie a zaoberať sa existujúcimi nedostatkami, najmä pokiaľ ide o základné zásady právneho štátu, základné práva, demokratické inštitúcie a reformu verejnej správy, ako aj o hospodárstvo.

II

4. **Turecko** je pre Európsku úniu kľúčovým partnerom. Európska únia, ktorá okamžite a dôrazne odsúdila pokus o prevrat z júla 2016, zopakovala svoju plnú podporu demokratickým inštitúciám krajiny a uznala oprávnenú potrebu Turecka prijať rýchle a primerané opatrenia vzhľadom na túto závažnú hrozbu. Všeobecný rozsah a kolektívna povaha opatrení, ktoré boli prijaté po pokuse o prevrat, ako sú rozsiahle prepúšťanie, zatýkanie a väznenie, však naďalej vyvolávajú závažné obavy, pokiaľ ide o primeranosť opatrení v rámci výnimočného stavu, ktoré stále ostávajú v platnosti. Turecká vláda zopakovala svoj záväzok týkajúci sa pristúpenia do EÚ, čo však nebolo doplnené zodpovedajúcimi opatreniami a reformami. Naopak, Turecko sa výrazne vzdialilo od Európskej únie. V súčasných prevažujúcich okolnostiach sa neuvažuje o otvorení nových kapitol. Turecko musí prioritne zvrátiť súčasný negatívny trend v oblasti právneho štátu a základných práv, pričom by malo začať odvolaním výnimočného stavu a riešením oslabovania účinných brzd a protiváh v politickom systéme, a to aj prostredníctvom posilnenej spolupráce s Radou Európy.

Došlo k závažnému zhoršeniu v kľúčových oblastiach justície, reformy verejnej správy, základných práv a slobody prejavu a k ďalšiemu zhoršeniu v čoraz väčšom počte iných oblastí. Úplné dodržiavanie zásad právneho štátu a základných práv a slobôd predstavuje zásadnú povinnosť v rámci prístupového procesu. Odkedy bol vyhlásený výnimočný stav, do väzby bolo vzatých vyše 150 000 ľudí a 78 000 ich bolo zatknutých. Vo väzení ostáva vyše 150 novinárov spoločne s desiatkami spisovateľov, obhajcov ľudských práv, právnikov a zvolených zástupcov. Mnohí tureckí občania boli zadržaní za vyjadrovanie svojich politických názorov na sociálnych médiách. Tridsaťjeden dekrétov prijatých v rámci výnimočného stavu, ktoré boli vyňaté spod súdneho preskúmania a účinného preskúmania zo strany parlamentu, podstatne obmedzilo kľúčové občianske a politické práva vrátane slobody prejavu, slobody zhromažďovania a práva na obhajobu. Oficiálne začala fungovať komisia pre výnimočný stav, stále sa však musí vyvinúť na účinný, vierohodný nástroj nápravy v situácii, keď schopnosť Turecka zabezpečovať účinné vnútroštátne právne prostriedky nápravy v zmysle Európskeho súdu pre ľudské práva ešte viac oslabilo niekoľko problematických súdnych rozsudkov.

V referende organizovanom počas výnimočného stavu boli tesnou väčšinou schválené rozsiahle zmeny ústavy, ktorými sa zaviedol prezidentský systém. Z posúdenia Rady Európy vyplýva, že týmto zmenám chýba dostatočný systém brzd a protiváh a zároveň predstavujú hrozbu pre deľbu moci medzi výkonnú a justičnú moc. Kľúčová funkcia parlamentu ako zákonodarcu bola zredukovaná, priestor na dialóg medzi politickými stranami sa v parlamente ešte viac zúžil a zároveň bolo viacero poslancov zo strany HDP zatknutých a desať z nich bolo zbavených svojho mandátu. Vymenovaním správcov namiesto zvolených zástupcov sa značne oslabila miestna demokracia. Občianska spoločnosť sa dostala pod čoraz väčší tlak vzhľadom na vysoký počet zatknutých aktivistov vrátane obhajcov ľudských práv, čo viedlo k rýchlemu zmenšeniu priestoru pre základné práva a slobody. Situácia na juhovýchode naďalej patrí medzi najkritickejšie výzvy pre vlastnú stabilitu Turecka. V oblasti obnovenia dôveryhodného politického procesu potrebného na dosiahnutie pokojného a udržateľného riešenia nedošlo k nijakému vývoju.

Hoci sa v roku 2017 hospodársky rast výrazne posilnil, ostane naďalej zraniteľný, pokiaľ sa Turecko nebude zaoberať makroekonomickými nerovnováhami, nevykoná ďalšie štrukturálne reformy a nezlepší podnikateľské prostredie. Politická neistota, vyššia kontrola zo strany štátu v hospodárskej oblasti a útoky na nezávislosť justície viedli k zníženiu predvídateľnosti investičného prostredia, poklesu národnej meny a značnému zníženiu priamych európskych investícií.

Európska únia a Turecko pokračovali vo svojom dialógu a spolupráci v oblastiach spoločného záujmu vrátane niekoľkých návštev na vysokej úrovni a stretnutia vedúcich predstaviteľov v máji 2017 a v marci 2018. Pokračovali dialógy na vysokej úrovni o zahraničnej a bezpečnostnej politike vrátane boja proti terorizmu, o doprave a o hospodárstve. Európska komisia poukazuje na význam svojich návrhov na rozšírenie a modernizáciu colnej únie EÚ a Turecka určených Rade, ktoré by boli vzájomným prínosom.

Turecko naďalej vyvíjalo mimoriadne úsilie na poskytovanie útočiska pre viac než 3,5 milióna utečencov zo Sýrie a pre približne 365 000 utečencov z iných krajín. Spolupráca s EÚ v oblasti migrácie naďalej zabezpečovala konkrétne a pozoruhodné výsledky pri znižovaní neoprávneného a nebezpečného prekračovania hraníc a pri záchrane životov v Egejskom mori. V rámci nástroja EÚ pre utečencov v Turecku sa naďalej podporujú potreby utečencov a poskytuje podpora hostiteľským komunitám. Pokiaľ ide o vykonávanie plánu liberalizácie vízového režimu, začiatkom februára Turecko predložilo Európskej komisii pracovný plán, v ktorom sa uvádza, ako chce Turecko splniť sedem doposiaľ nesplnených kritérií liberalizácie vízového režimu. Komisia hodnotí návrhy Turecka a budú nasledovať ďalšie konzultácie s tureckými partnermi.

Turecko spustilo vojenskú operáciu na severe Sýrie. Hoci má Turecko právo podniknúť kroky s cieľom zabrániť teroristickým útokom proti nemu, operácia vyvolala okamžité obavy humanitárnej povahy, ako aj obavy z novej eskalácie násillia.

V súlade s opakovanými pozíciami Rady a Komisie z predchádzajúcich rokov je nevyhnutné, aby Turecko bezodkladne splnilo svoju povinnosť v plnej miere vykonávať dodatkový protokol a aby dosiahlo pokrok v normalizácii vzťahov s Cyperskou republikou. Hoci sa konferencia o Cypre v júli 2017 skončila bez dosiahnutia dohody, je dôležité udržiavať dosiahnutý pokrok a venovať sa prípravám

na spravodlivé, komplexné a životaschopné urovnanie konfliktu, a to aj v jeho vonkajších aspektoch. Konštantný záväzok a konkrétny príspevok Turecka k dosiahnutiu tohto spravodlivého, komplexného a životaschopného urovnania konfliktu bude mať rozhodujúci význam.

Spolupráca s Gréckom a Bulharskom v oblasti migrácie sa zvýšila. Napätie v Egejskom mori a vo východnom Stredozemí však nepomohlo dobrým susedským vzťahom a oslabilo regionálnu stabilitu a bezpečnosť. Dvojstranné vzťahy s niekoľkými členskými štátmi EÚ sa zhoršili a občas dochádzalo k hrubým a neprijateľným vyjadreniam. Európska únia vyzvala Turecko, aby sa vyvarovalo akejkoľvek hrozby alebo činnosti zameranej proti akémukoľvek členskému štátu, ako i zdrojov napätia alebo činností, ktoré by mohli poškodiť dobré susedské vzťahy a mierové urovnávanie sporov. Európska rada v marci 2018 navyše dôrazne odsúdila nezákonné opatrenia Turecka vo východnom Stredozemí a v Egejskom mori a pripomenula jeho záväzok dodržiavať medzinárodné právo a dobré susedské vzťahy a normalizovať vzťahy so všetkými členskými štátmi EÚ.

5. V **Čiernej Hore** sa v apríli 2018 uskutočnili prezidentské voľby. Na riešenie odporúčaní volebnej pozorovateľskej misie Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe po parlamentných voľbách v roku 2016 boli prijaté prvé kroky. Súdne preskúmanie vykázaných nezrovnalostí však bolo veľmi obmedzené. Ďalšiu činnosť je potrebné vyvinúť na upevnenie dôvery vo volebný rámec. Navrátenie politickej diskusie do parlamentu je povinnosťou všetkých strán.

Rokovania o pristúpení k EÚ pokročili, otvorených je 30 kapitol, z ktorých tri boli predbežne uzavreté. V oblasti právneho štátu Čierna Hora naďalej dosahovala pokrok, najmä pokiaľ ide o právny a inštitucionálny rámec, kým praktický vplyv reforiem ešte nie je dostatočne viditeľný, a v oblasti slobody prejavu nebol dosiahnutý nijaký pokrok. Celý systém dodržiavania zásad právneho štátu, najmä súdnictvo, teraz musí priniesť ďalšie výsledky. Pokrok dosiahnutý v kapitolách týkajúcich sa dodržiavania zásad právneho štátu, preukázaný hmatateľnými výsledkami, najmä pokiaľ ide o posilnenie slobody prejavu a médií a bilanciu výsledkov boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, praniu špinavých peňazí a obchodovaniu s ľuďmi, bude naďalej celkovo určovať tempo prístupových rokovaní.

Priaznivý pokrok sa dosiahol v oblasti právnych predpisov zameraných na prijímanie do zamestnania v rámci verejnej služby založeného na zásluhách, ktoré sa teraz musia vykonať. Čierna Hora dosiahla pokrok pri posilňovaní makroekonomickej a fiškálnej stability tým, že začala vykonávať strednodobú stratégiu fiškálnej konsolidácie. Úroveň verejného dlhu je vysoká a naďalej sa zvyšuje. Súčasné úsilie o zlepšenie infraštruktúry a vzdelávacieho systému sa musí doplniť o reformu trhu práce, zníženie prekážok pre prácu a o rozvoj konkurencieschopného priemyslu zameraného na vývoz.

6. V **Srbsku** sa v apríli 2017 uskutočnili prezidentské voľby. Po rezignácii predsedu vlády po jeho zvolení za prezidenta sa riadenia krajiny v júni 2017 ujala nová vláda. Nová vláda zachovala záväzok voči integrácii do EÚ.

Rokovania o pristúpení k EÚ pokročili, otvorených je 12 kapitol, z ktorých dve boli predbežne uzavreté. Celkové tempo rokovaní bude naďalej závisieť od pokroku Srbska v reformách, a najmä pokiaľ ide o intenzívnejšie tempo reforiem v oblasti

dodržiavania zásad právneho štátu a v rámci normalizácie jeho vzťahov s Kosovom. Hoci bol v oblasti dodržiavania zásad právneho štátu dosiahnutý určitý pokrok, Srbsko teraz musí zvýšiť svoje úsilie a priniesť ďalšie výsledky, a to najmä z hľadiska vytvorenia prostredia priaznivého pre slobodu prejavu, posilnenia nezávislosti a celkovej efektívnosti súdneho systému a dosiahnutia udržateľného pokroku v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti vrátane prania špinavých peňazí. Hospodárske reformy naďalej prinášajú výsledky, a to najmä z hľadiska makroekonomickej stabilizácie. Úroveň verejných a súkromných investícií je však stále nízka a ďalej sa musí zlepšovať podnikateľské prostredie pre malé a stredné podniky. Nedokončené sú stále hlavné štrukturálne reformy verejnej správy, daňovej správy a štátom vlastnených podnikov. V súvislosti s jeho prístupovými rokovaniami je pre Srbsko dôležité, aby vytvorilo a udržiavalo vyššie administratívne kapacity na riešenie otázok spojených s EÚ.

Srbsko musí výrazne prehĺbiť svoje zapojenie do dialógu s Kosovom vrátane plnenia všetkých dohôd, a to najmä dohody o energetike, moste v Mitrovici, integrovanom riadení vonkajších hraníc (IBM) a uznávaní diplomov. Vítaná je prezidentova iniciatíva začať vnútorný dialóg o Kosove. Srbsko by malo naďalej zohrávať pozitívnu úlohu v regióne pri zlepšovaní regionálnych väzieb a zachovávaní stability.

7. **Bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko** po ťažkom období konečne prekonala hlbokú politickú krízu s podporu EÚ a medzinárodného spoločenstva. Politická vôľa posunúť sa vpred, ktorej nedostatok bol hlavnou prekážkou pre reformy v posledných rokoch, je opäť jasne prítomná a pozitívnu zmenu v politickom postoji vidno v celej spoločnosti. Vykonávanie týchto nevyhnutných štrukturálnych reforiem je dlhodobý proces.

Komisia je spokojná, že sa z väčšej časti vykonala dohoda z Pržina, a to aj napriek náročnej politickej situácii.

Od leta 2017 sa vďaka skutočnej vôli k reformám vyvinulo značné úsilie na riešenie naliehavých reformných priorít, po ktorom nasledovala príprava omeškaných stratégií a právnych predpisov, ako aj inkluzívne a transparentné konzultácie so všetkými zainteresovanými stranami vrátane opozície. V období od novembra 2017 do februára 2018 bolo prijatých niekoľko stratégií a zákonov, a to najmä v oblasti dodržiavania zásad právneho štátu. Mnoho ďalších stratégií a zákonov sa pripravuje na prijatie v nadchádzajúcich mesiacoch. Pretrvávajú však štrukturálne problémy, a to najmä v oblasti justície.

Komisia so zreteľom na dosiahnutý pokrok odporúča, aby Rada rozhodla o otvorení prístupových rokovaní s bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko, pričom sa zachová a zintenzívni súčasná dynamika reforiem v oblasti naliehavých reformných priorít rozhodujúcich pre ďalší pokrok krajiny. V záujme tohto cieľa Komisia uplatní pri tejto krajine posilnený prístup pre rokovacie kapitoly o súdnictve a základných právach a o spravodlivosti, slobode a bezpečnosti.

8. **Albánsko** naďalej zaznamenáva stabilný pokrok smerom k plneniu všetkých piatich kľúčových priorít na otvorenie prístupových rokovaní. Konsolidovala sa reforma verejnej správy s cieľom zvýšiť jej profesionálnosť a odpolitizovať ju. Ďalšie opatrenia boli prijaté na posilnenie nezávislosti, efektívnosti a zodpovednosti súdnych inštitúcií, a to najmä prostredníctvom pokroku pri vykonávaní komplexnej reformy súdnictva. To zahŕňa prvé konkrétne výsledky z preverovania všetkých sudcov

a prokurátorov (previerky), pričom svojej funkcie sa vzdalo 15 vysokopostavených sudcov a prokurátorov, a prvé vypočutia, ktoré viedli k prepusteniu sudcu ústavného súdu a potvrdeniu vo funkcii iného sudcu ústavného súdu.

Ďalšie rozhodné úsilie bolo vyvinuté v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti vrátane boja proti nedovolenému obchodovaniu s drogami a ich pestovaniu, čo prispieva k dosahovaniu solídnych výsledkov iniciatívnych vyšetrovaní, trestných stíhaní a odsúdení. Na posilnenie účinnej ochrany ľudských práv vrátane práv osôb patriacich medzi menšiny a Rómov a antidiskriminačných politik, ako aj vykonávania vlastníckych práv boli prijaté dodatočné opatrenia.

Komisia so zreteľom na dosiahnutý pokrok odporúča, aby Rada rozhodla o otvorení prístupových rokovaní s Albánskom, pričom sa zachová a zintenzívni súčasná dynamika reforiem v kľúčovej oblasti právneho štátu, a to najmä vo všetkých piatich kľúčových prioritách, a naďalej sa budú prinášať konkrétne a hmatateľné výsledky preverovania sudcov a prokurátorov (previerky). V záujme tohto cieľa Komisia uplatní pri tejto krajine posilnený prístup pre rokovacie kapitoly o súdnictve a základných právach a o spravodlivosti, slobode a bezpečnosti.

9. **Bosna a Hercegovina** v roku 2017 pomalým tempom uskutočňovala priority vyplývajúce z jej reformného procesu, a to najmä pokiaľ ide o program reforiem. Na vyriešenie hlboko zakorenených štrukturálnych problémov, ktoré brzdia rozvoj krajiny, je potrebné naďalej podporovať snahy o reformy orientované na EÚ. Volebný rámec sa stále musí bezodkladne zmeniť tak, aby sa zabezpečilo riadne usporiadanie volieb v októbri 2018 a hladká realizácia výsledkov. V tejto súvislosti musia všetci politickí predstavitelia prevziať zodpovednosť a nájsť riešenie s ohľadom na federálnu snemovňu národov, aby tým neoslabili vyhliadky krajiny a jej občanov na členstvo v EÚ. Prioritou naďalej zostávajú ďalšie sociálno-ekonomické reformy, posilnenie dodržiavania zásad právneho štátu a verejnej správy v súlade s európskymi normami na všetkých úrovniach riadenia, ako aj ďalší rozvoj spolupráce medzi všetkými úrovňami. Koordinačný mechanizmus pre záležitosti EÚ v skutočnosti poskytol súbor koordinovaných odpovedí potrebných na prebiehajúcu prípravu stanoviska Komisie o žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v EÚ. Riadne fungovanie mechanizmu bude naďalej plniť zásadnú úlohu v záujme toho, aby sa krajine umožnilo riešenie čoraz väčších výzev spojených s integračným procesom EÚ, ako je prijatie ďalších stratégií na úrovni celej krajiny, ako aj strategického programu pre aproximáciu práva krajiny s *acquis* Únie. Hospodársky rozvoj je stále pomalý, je poznačený slabým dodržiavaním zásad právneho štátu, stále slabým podnikateľským prostredím, neefektívnou a rozdrobenou verejnou správou, veľkou nerovnováhou na trhu práce a nepodporujúcim investičným prostredím.
10. V **Kosove** sa spomalili reformy súvisiace s EÚ z dôvodu zdĺhavého volebného obdobia v roku 2017 a náročnej vnútroštátnej politickej situácie, ktorá poznamenala činnosť parlamentu. Politické subjekty musia obnoviť konštruktívny dialóg, pričom kľúčovým fórom pre politické rokovania má byť zhromaždenie. Nová vláda a zhromaždenie by mali ako prioritu predložiť reformy a dosiahnuť konsenzus o kľúčových strategických otázkach pre Kosovo. Zrýchliť by sa malo tempo vykonávania dohody o stabilizácii a pridružení a spojeného európskeho reformného programu. Došlo k pokroku v oblasti hospodárstva, a to najmä pokiaľ ide o zlepšenie podnikateľského prostredia. Mali by sa však prijať opatrenia proti rozsiahlej

neformálnej ekonomike a vysokej nezamestnanosti. Situácia na severe Kosova je naďalej mimoriadne náročná. Nedávna ratifikácia dohody o hraniciach/vymedzení hraníc s Čiernou Horou predstavuje významný úspech v zmysle dobrých susedských vzťahov a kľúčový krok k liberalizácii vízového režimu. Komisia posudzuje bilanciu výsledkov Kosova v boji proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii.

Pokus 43 poslancov kosovského zhromaždenia v decembri 2017 zrušiť zákon o špecializovaných súdoch a o úrade špeciálneho prokurátora vyvolal vážne obavy. Pre Kosovo bude najdôležitejšie plne dodržať svoje medzinárodné záväzky týkajúce sa špecializovaných súdov a špecializovaných prokuratúr, ktoré boli zriadené s cieľom riešiť určité obvinenia z medzinárodnej trestnej činnosti spáchanej v rámci konfliktu v Kosove.

Kosovo musí výrazne prehĺbiť svoje zapojenie do dialógu so Srbskom vrátane plnenia všetkých dohôd, a to najmä dohody o zriadení združenia/spoločenstva obcí so srbskou väčšinou. Intenzita činností riadiaceho tímu, ktoré sa začali 4. apríla, sa musí zvýšiť, a to v úplnom súlade s bruselskými dohodami z rokov 2013 a 2015.

IV. PRÍLOHY

1. Zhrnutia zistení zo správ³

2. Štatistické prílohy

³

Odkaz na čísla pracovných dokumentov útvarov Komisie.